

ע"פ 8963/17 - כפיר ששון נגד מדינת ישראל, דניאל בן דוד

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 8963/17

לפני: כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט ג' קרא
כבוד השופטת י' וילנר

המערער: כפיר ששון

נגד

המשיבים: 1. מדינת ישראל
2. דניאל בן דוד

ערעור על הכרעת דינו (מיום 7.9.2017) וגזר דינו מיום
(23.10.2017) של בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק
ת"פ 25294-06-16 שניתנו על-ידי כבוד השופטת חגית
מאק-קלמנוביץ

תאריך הישיבה: כ' באדר התשע"ח (7.3.2018)

בשם המערער: עו"ד ורד בירגר

בשם המשיבה 1: עו"ד בתשבע אבגז
בשם המשיב 2: אין התייצבות

פסק-דין

עמוד 1

1. ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת חגית מאק-קלמנוביץ) בת"פ 25294-06-16 בגדרו הורשע המערער בעבירות של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, עבירה לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), חבלה במזיד ברכב לפי סעיף 413 לחוק, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, עבירה לפי סעיף 275 לחוק, חבלה ופגיעה בנסיבות מחמירות, תוך שימוש בנשק קר, עבירה לפי סעיף 334 יחד עם סעיף 335 לחוק, החזקת סכין, עבירה לפי סעיף 186(א) לחוק, נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, עבירה לפי סעיף 2 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] ועבירה של אי ציות לרמזור, עבירה לפי תקנה 22 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

על המערער נגזרו 44 חודשי מאסר לריצוי בפועל בניכוי ימי מעצרו, מאסר על תנאי של 6 חודשים למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירות של סיכון חיי אדם, נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף או נהיגה בפסילה, נהיגה בפזיזות והחזקת סכין. כמו כן הוטלה על המערער פסילת רישיון נהיגה לתקופה של 24 חודשים, לאחר שחרורו ממאסר וחויב בפיצוי בסך של 2,500 ש"ח לבעלי אחד הרכבים שניזוקו.

הערעור מתייחס הן להרשעה והן לעונש.

2. להלן תובא תמצית עובדות כתב האישום שבבסיס ההרשעה הנ"ל.

בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום רישיון נהיגתו של המערער לא היה בתוקף. ביום 4.6.2016 בסביבות השעה 01:00, באחד מרחובות ירושלים הבחינה ניידת בילוש מוסוות ברכב בו ישב המערער. בשל חשד שהתעורר אצל יושבי ניידת הבילוש, הניידת התקרבה לרכבו של המערער וסימנה לו באמצעות כריזה בצופר המשטרתי והבהוב לעצור לבדיקה. בתגובה לכך פתח המערער במנוסה מהירה מהמקום, מנוסה שהתפתחה במהרה למרדף אליו הצטרפו ניידות משטרתיות שדלקו בעקבות רכבו של המערער, תוך הפעלת סירנות והבהוב באורות כחולים. במהלך המרדף נהג המערער בפראות, במהירות גבוהה, תוך חציית צומת באור אדום וסיכון חיי אדם ועקיפת מחסומים משטרתיים, כאשר רק בעקבות ירי השוטרים לעבר רכבו של המערער שפגע בדלת הרכב נעצר המערער.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

3. לאור תשובת המערער לכתב האישום לפיה הוא הודה בעיקרי העובדות, מיקד בית המשפט את פסק דינו בהתמודדות עם טענות ההגנה של המערער בנושאים שבמחלוקת. ואלו הם: א. האם המערער היה במצב פסיכוטי בעת ביצוע המעשים. ב. האם מצבו הנפשי והתקפי החרדה שהוא סובל מהם בצירוף נסיבות המפגש עם שוטרי הבילוש, גרמו לו לחשוב בטעות שמדובר בעבריינים.

בעניין מצבו הנפשי של המערער בעת ביצוע המעשה דחה בית המשפט את הטענה כי המערער היה במצב פסיכוטי. בית המשפט העדיף את חוות דעתו ועדותו של ד"ר איגור ברש, סגן מנהל בית החולים איתנים, המומחה מטעם המשיבה על פני חוות דעתו ועדותו של ד"ר פוקס מטעם ההגנה. נקבע, כי בעת האירוע המערער לא פעל מתוך תחושה

של "חרדה פסיכוטית" שכן מצב החרדה שבו היה נתון נבע "מביסוס הגיוני - הנובע מאורח חייו של הנאשם", היותו נרדף על ידי גורמים עברייניים וניסיונות חיסול שחווה בעבר. בית המשפט קיבל את עמדתו של ד"ר ברש לפיה המערער לא סבל ממחלת נפש ואין בסיס לפטור אותו מאחריות פלילית. עוד נקבע כי עמדתו של ד"ר ברש היתה משכנעת כשלעצמה ועלתה בקנה אחד עם התרשמותו של בית המשפט מהתנהלותו של המערער במהלך הדיון.

בית המשפט דחה את גירסת המערער לעניין ה'טעות' במצב דברים וקבע כי המערער "נתן תשובות שונות ומשונות" להמשך בריחתו לאחר שראה ניידות כחולות רודפות אחריו וקבע כי המערער לא נתן כל הסבר לבריחתו מהזירה לאחר שנכח לדעת כי מדובר בשוטרים.

כמו כן דחה בית המשפט את טענתו של המערער כי הגנתו נפגעה עקב מניעת המשטרה את בדיקתו בתנאי הסתכלות בסמוך לביצוע המעשה.

לאחר שבית המשפט עמד על הערכים המוגנים שנפגעו, שלומו ובטחונו של הציבור והעונש החמור של 20 שנות מאסר הקבוע בצדה של עבירת סיכון חיי אדם, מדיניות הענישה הנוהגת, קבע מתחם ענישה שנע בין שנתיים מאסר ל- 5 שנות מאסר בפועל (לאירוע בכללותו), בהתחשב בעברו המכביד של המערער, ניהול משפט ואי נטילת אחריות, גזר עליו עונש של 44 חודשים לריצוי בפועל וענישה נלווית כפי שפורט לעיל.

טיעוני הצדדים

4. בהודעת ערעור ארוכה ומפורטת תקפה באת כוח המערער את כל ממצאי העובדה והמסקנות של בית המשפט קמא. כך נטען, שבעת המרדף אחרי המערער הוא היה נתון במצב נפשי פסיכוטי ולא היה אחראי למעשיו. כמו כן לא היה מקום להרשיע את המערער בעבירה של סיכון חיי אדם, שכן מלבד המשטרה בעת המרדף לא היו בכביש אנשים שהמערער סיכן בנהיגתו. כך גם לא היה מקום להרשיעו בעבירה של חבלה ופגיעה בנסיבות מחמירות, משלא הוכח מגע פיזי בין רכבו של המערער לגופו של השוטר שזינק הצדה ונחבל בברכיו כתוצאה מכך. גם הרשעתו בעבירה של החזקת סכין בטעות יסודה משהחזקת הסכין היתה למטרה כשרה - עבודתו של המערער בגינון. עוד נטען לקיומו של מחדל חקירה שהתבטא באי תפיסת מצלמות הרחוב של העירייה שיכלו להוכיח טענת המערער כי לא עבר באור אדום. עוד טענה באת כוח המערער, כי הגנתו של המערער נפגעה בשל מניעת בדיקתו של המערער בתנאי אשפוז. עוד העלתה טענות באשר לחוקיות הירי לעבר רכבו של המערער, נסיבות היצמדותה של ניידת הביולוש לרכבו של המערער והסיבות לכך.

באשר לעונש נטען, כי העונש שהוטל על המערער חמור יתר על המידה, משלא ניתן בו משקל למצבו הנפשי של המערער שהיה בקרבה לסייג מאחריות פלילית כמו גם למצבו הבריאותי ולמאמצי השיקום שעשה במהלך השנים האחרונות.

5. באת כוח המשיבה תמכה בפסק דינו של בית המשפט קמא. לטענתה, ערעורו של המערער עניינו בתקיפת ממצאי עובדה ומהימנות, בהם ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב. לגישתה, גם העונש שנגזר על המערער אינו חמור

כלל והוא הולם את חומרת העבירות ונסיבות ביצוע המעשים ואינו סוטה ממדיניות הענישה הנוהגת והראויה ויש בו כדי ליתן ביטוי לעברו הפלילי המכביד של המערער. לאור האמור ביקשה המשיבה לדחות את הערעור על שני חלקיו.

דין והכרעה

6. בהודעת ערעור ארוכה ומפורטת מעלה באת כוח המערער את אותן טענות שנדונו ונדחו על ידי בית משפט קמא ומבקשת לקיים דין מחודש DE NOVO בכל קביעותיו ומסקנותיו של בית המשפט קמא. על התנהלות דומה אמר בית משפט זה בע"פ 4115/08 גלעד ואח' נ' מדינת ישראל (24.2.2011):

"התנהלות דיונית זו יש בה כדי להחמיץ את אופן פעולתו של הליך הערעור. 'אכן, תפקידה של ערכאת הערעור אינו לבחון מחדש את אשמתו של הנאשם, את צדקתו או את רשעתו; תפקידה הוא להעביר תחת שבט ביקורתה את פסק-הדין של הערכאה הדיונית ולבחון אם 'כשר' הוא או 'פסול', ואם נפל בו פגם היורד לשורשו של עניין' (ע"פ 1258/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 625, 642, מול האותיות ה-ו (2004)). בית המשפט של ערעור אינו חייב להתייחס לכל טענה וטענה המועלת על ידי הצדדים, והוא רשאי להתמקד באלו הנראות בעיניו משמעותיות (ראו למשל, ע"פ 2042/94 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 2 (לא פורסם, 17.1.95)). אתייחס אפוא רק לטענות העיקריות המועלות בערעורים השונים...".

בהתאם לאמור אתייחס אפוא רק לטענות העיקריות שנראות בעיני ראיות להתייחסות. אך בטרם אעשה כן, אפנה למושכלות יסוד.

7. הלכה היא, כי ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שקבעה הערכאה הדיונית. לאור יתרונה של האחרונה להתרשם באופן בלתי אמצעי מהעדים שהופיעו לפניו, מהאופן בו מסרו את עדותם, מהתנהגותם על דוכן העדים ועוד. ראה ע"פ 9468/10 פלוני נ' מדינת ישראל (16.4.2012). הדברים הינם מקל וחומר כאשר מדובר בערעור התוקף את החלטת הערכאה הדיונית להעדיף חוות דעת פסיכיאטרית אחת על פני רעותה.

"[הטעמים לכלל אי-ההתערבות] הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר מדובר בשאלות מקצועיות ובעדויות מומחים שהגישו את חוות דעתם לבית המשפט ונחקרו במשך שעות, ולעתים אף ימים, על דוכן העדים לגבי עמדתם. לבית המשפט מתאפשרת הסתכלות על דרך בחינת החומר המקצועי, וכן התרשמות ישירה מהמומחים, התייחסותם להיבטים השונים של הסוגיה שבפניהם, אופן בדיקתם והדרך שבה גיבשו מסקנותיהם. לפיכך, מקום שבו בחרה הערכאה הדיונית לבכר חוות דעת מומחה אחת על פני האחרת, בשאלות מקצועיות או בשאלות שברפואה, תימנע בדרך-כלל ערכאת הערעור מלהתערב בהכרעתה" (שם, פסקה 25). (הדגשות לא במקור).

8. קביעתו של בית המשפט קמא לפיה העדיף את חוות דעתו של ד"ר ברש המומחה מטעם המשיבה על פני חוות דעתו של ד"ר פוקס מבוססת ומנומקת הן עניינית והן על סמך התרשמותו מהתנהלותו של המערער לפני בית המשפט, "עמדתו של ד"ר ברש היתה משכנעת כשלעצמה. בנוסף עלתה בקנה אחד עם התרשמותי מהתנהלותו של הנאשם ומהטענות שהועלו מצדו. ד"ר פוקס ביסס את חוות דעתו על הנחה שמחשבות הנאשם אודות רדיפת המשטרה אחריו מצביעות על חרדה פסיכוטית ... אולם הנאשם טען כבר בחקירותיו במשטרה ... שחששותיו אכן מבוססים הן בשל

היתקליותיו בעבר עם שוטרים והן בשל ניסיונות החיסול שעבר והיותו מאוים גם היום ... בנסיבות אלה סבירה בעיני התפיסה לפיה חרדותיו של הנאשם מבוססות על תפיסה ריאלית של מציאות חייו ואינן מהוות ביטוי למצב פסיכוטי" (ההגשה אינה במקור - ג'.ק.). בהתחשב בכלל אי ההתערבות שחל בענייננו במשנה תוקף, תוכן הנמקתו העניינית והמבוססת של בית המשפט קמא, לא מצאתי כל סיבה להתערבות בקביעה זו.

9. טענת הטעות שהעלה המערער לפיה סבר בטעות לאור המצב החרדתי שבו היה נתון על רקע ניסיונות חיסול קודמים שעבר, נדחתה על ידי בית המשפט קמא ובדין כך. בית המשפט חילק את אירוע המרדף לשני חלקים: חלקו הראשון, כאשר הניידת המוסוויית התקרבה לרכבו שאז פתח במנוסה, וחלקו השני שבו הצטרפו למרדף ניידות כחולות עם אורות מהבהבים וסירנות. בית המשפט הסביר, שגם אם בתחילה היה המערער תחת הרושם המוטעה (אף שלא נקבע כי כך היה) כי ניידת הבילוש הינה רכב של עבריינים הבאים לחסלו, הרי שזמן קצר לאחר מכן "שניות או מספר קטן של דקות", כאשר "פמליה" של ניידות משטרה כחולות הצטרפה למרדף אחריו לא יכול היה המערער להמשיך לטעות כי אלה עבריינים המבקשים לחסלו. בית המשפט קבע, כי תשובותיו של המערער לשאלות שנשאל בעניין חלקו השני של המרדף, נענו על ידו ב"תשובות מתשובות שונות" שלא היה בהן כדי ליתן הסבר להמשך התנהגותו "לא מצאתי בכל עדותו הסבר מספק לשאלה זו". כך גם לאחר שייצוגו הוחלף והמערער נדרש לשאלה זו בעדותו המשלימה, "התקשה לספק הסבר" להתנהגותו. אם נוסף לכך את משך הזמן בו התנהל המרדף והמרחק שעבר רכבו של המערער מנקודת ההתחלה ועד לסוף המרדף, התחמקותו בנהיגה פרועה מניידות משטרה גלויות שביקשו לחסום את נתיב בריחתו, מסקנתו של בית המשפט לדחות את טענת הטעות בדין יסודה ואין מקום להתערב בה.

10. המערער טען כי הגנתו נפגעה עקב סיכול בדיקתו הפסיכיאטרית בסמוך לאירוע על ידי המשטרה. גם טענה זו נדחתה על ידי בית משפט קמא שקבע שאילו העריכו הרופאים הבודקים חרף המחלוקת שנוצרה עם השוטרים שליוו את המערער לבדיקה, כי יש צורך ממשי בהמשך הימצאותו של המערער במסגרת פסיכיאטרית והמערער ובא כוחו היה נחויים להמשיך בהליך הבדיקה, היתה נמצאת המסגרת המתאימה לבצעה. הראיה לכך, שגם בית המשפט שהורה על שליחתו של המערער להסתכלות פסיכיאטרית "היה מגיב באופן נחרץ אילו התרשם שנמנעה בדיקה חיונית בשל התנהלות המשטרה". בית המשפט התייחס לשאלה זו גם בעת שבחן את טענת המערער לקיום מצב פסיכוטי וקבע בהסתמך על עדותו של ד"ר ברש "שההימנעות מאשפוז הנאשם לא נגרמה בשל נוכחותם של שוטרים במדים בבית החולים, אלא משיקול מקצועי רפואי". לא מצאתי מקום להתערב בקביעותיו של בית המשפט קמא.

11. המערער טען כי לא היה מקום להרשיעו בעבירה של סיכון חיי אדם מאחר שבזמן המרדף לא היו ברחובות אנשים לבד מהמשטרה. אין בטענה זו ממש. עבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה מתייחסת לסיכון חייו של כל אדם, לרבות שוטרים שהיו בכביש והשתתפו במרדף ובנסינות מעצרו של המערער. הכרעת הדין רצופה בקביעות עובדתיות של סיכון חיי אדם של השוטרים שהשתתפו במרדף ובניסיון מעצרו של המערער. אחד מהשוטרים אף נאלץ לזנק ממקום עמידתו עקב חששו מפגיעת רכבו של המערער וכתוצאה מכך נחבל בברכיו ובגין כך הורשע המערער בעבירה נפרדת של פגיעה בנסיבות מחמירות. גם בקביעות אלה לא מצאתי מקום להתערב.

12. גם בטענה של אי תפיסת מצלמות הדרך לא מצאתי ממש. בית המשפט בזירות הראויה החליט להרשיע את המערער אך בעבירה אחת של מעבר צומת באור אדום, כשבכתב האישום יוחסו לו חמש עבירות נוספות של חציית צומת ברמזור אדום. בית המשפט הסביר את הכרעתו בכך "שהמעבר באור אדום מבוסס על עדויות שוטרים בלבד ללא צילום או תיעוד מדויק בזמן אמת. אני נמנעת מהרשעת המערער בשש עבירות המתייחסות לצמתים ספציפיים ומרשיעה אותו בעבירה אחת בלבד". לדידי, במסקנתו זו שקלל בית המשפט הלכה למעשה את המחדל המשטרתי באי תפיסת

המצלמות עד לאי הרשעת המערער בחמש עבירות של מעבר צומת באור אדום. למסקנה זו הגיע בית המשפט חרף קביעתו "שעצם קיומו של המרדף ועיקרי העובדות שתוארו על-ידי השוטרים בנוגע להתנהלות המרדף אינם שנויים במחלוקת. כך שהעדר תיעוד מצולם אינו משנה מהותית את תמונת הראיות ואינו פוגע בהגנת הנאשם"

13. לטענותיו האחרות של המערער בדבר נסיבות הימצאותו של רכב הבילוש, נסיבות הירי לעבר רכבו של המערער וחוקיותו, הרשעתו בעבירה של החזקת סכין, הרשעתו בעבירה של גרימת נזק לרכב לא מצאתי להתייחס משקביעותיו של בית המשפט קמא בעניינים אלה מקובלת עלי.

הערעור על העונש

14. השגתו של המערער בעניין העונש מתמקדת בתקופת המאסר בפועל שהוטלה עליו, העומדת על 44 חודשי מאסר בפועל. לגישתו, העונש חמור יתר על המידה בהתחשב בנסיבות המקרה ומהלכי השיקום בהם נוקט המערער בתקופה האחרונה, משהוא נמנע מכל מעורבות בפלילים.

לא מצאתי ממש בערעורו של המערער גם לעניין העונש. יצוין, כי בית המשפט קבע מתחם ענישה אחד לכל האירוע, שנע בין שנתיים לחמש שנות מאסר. בתוך מתחם זה "נבלעו" כלל העבירות שבהן הורשע המערער. בית המשפט מיקם את המערער מעט מעל אמצע המתחם. וגזר עליו עונש לתקופה של 44 חודשי מאסר. עונש זה, בגין רצף עבירות שביצע המערער, שהחמורה מביניהן הינה עבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, שהעונש הקבוע בצדה הינו 20 שנות מאסר, אינו עונש חמור יתר על המידה. ראה ע"פ 2499/14 אלנבארי נ' מדינת ישראל (5.11.2014).

בהינתן עברו הפלילי המכביד של המערער, נהיגתו הפראית והמסוכנת כשרק ירי השוטרים לעבר הרכב בו נהג הביא למעצרו, העונש שהוטל הינו עונש ראוי והולם שאינו מצדיק התערבות.

לאור האמור אציע אפוא לדחות את הערעור על שני חלקיו.

ש ו פ ט

השופט א' שהם:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת י' וילנר:

אני מסכימה.

שופטת

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ג' קרא.

ניתן היום, ט' בסיון התשע"ח (23.5.2018).

שופטת

שופט

שופט
